

## Utbildningsinspektion i Skepptuna skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

### Innehåll

|                                                       |   |
|-------------------------------------------------------|---|
| Inledning .....                                       | 1 |
| Underlag .....                                        | 1 |
| Beskrivning av skolan .....                           | 2 |
| Sammanfattande bedömning .....                        | 2 |
| Bedömning av utbildningsresultaten .....              | 3 |
| Bedömning av verksamheten .....                       | 4 |
| Bedömning av förutsättningarna för utbildningen ..... | 8 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Skepptuna skola den 31 januari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Skepptuna skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Skepptuna skola intervjuades rektorn, lärare, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och årskurserna 1-6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

## Beskrivning av skolan

| <b>Skepptuna skola</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|------------------------|--------------------------|
| Förskoleklass          | 13                       |
| Grundskola             | 77                       |

Skepptuna skola ligger i en jordbruksbygd några mil utanför Märsta centralort. Skolbyggnaden uppfördes 1965 och utökades med en byggnad 1977. En större renovering genomfördes 1988. Ortens bygdegård ligger i direkt anslutning till skolan och används för att bland annat bedriva undervisning i ämnet idrott och hälsa. I princip samtliga elever reser till och från skolan med skolskjuts.

## Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Skepptuna skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Skepptuna skola övergripande är av godtagbar kvalitet. Inspektörerna vill framhålla arbetet med värdegrunden som ytttrar sig i ett gott klimat, som gör att eleverna trivs och har lust och vilja att lära. Föräldrarna har ett stort förtroende för skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i alla kursplaneämnen för årskurs 5.
- Skolan bör beakta de strävansmål som fastställs i läroplanen och i de nationella kursplanerna för att ge eleverna förutsättningar att utveckla sådana kunskapskvaliteter.
- Elevernas kännedom om de nationella målen i samtliga kursplaneämnen bör förbättras. Elevernas inflytande över undervisningens utformning och innehåll bör också förbättras.
- Skolan bör analysera huruvida läroplanens och kursplanernas mål ligger till grund för hur undervisningen utformas.
- Innehållet i utvecklingssamtalen bör tydligare utgå från såväl läroplanens som kursplanernas mål.
- Skolan bör förbättra sin systematiska uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling med utgångspunkt i de nationella utbildningsmålen.
- Skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt och kvalitetsredovisningen bör förbättras så att den främjar skolans kvalitetsarbete och därigenom bidrar till att förverkliga utbildningens nationella mål.
- Rektorn bör ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera arbetet och låta resultaten ligga till grund för beslut om åtgärder för utveckling i riktning mot målen för utbildningen.

- Skolan bör tydliggöra för samtliga elever vad elevens val innebär och består av.

## Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

### Kunskaper

Kunskapsresultatet hos eleverna i förskoleklassen följs upp och utvärderas i förhållande till de kommungemensamma kravnivåerna för denna skolförhållande. De elever inspektörerna samtalade med i samband med lektionsbesök i förskoleklassen kunde ge konkreta exempel på vad de lär sig avseende såväl normer och värden som kunskaper. Likafullt vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att kravnivåerna för förskoleklassen uttrycker vad eleverna minst skall klara av i samtliga kursplanämnen och i det sammanhanget poängtera att de nationella kursplanerna skall tillämpas i grundskolan. Däremot skall läroplanens mål praktiseras i förskoleklassen. Det medför att inspektörerna ställer sig tveksamma till vad som är utgångspunkt för uppföljning och utvärdering och bedömer därför att skolan bör klargöra vilka mål som skall användas som underlag för utvärdering av lärandet i förskoleklassen.

I årskurserna 1-6 dokumenteras elevernas kunskapsresultat av respektive lärare och också detta i förhållande till de kommungemensamma kravnivåerna. Resultaten för de nationella ämnesproven för årskurs 5 år 2005 visar att 88 procent uppnådde målen i svenska, engelska och matematik. Däremot har inte skolan någon samlad bild av resultatet av elevernas kunskapsutveckling i grundskolans övriga ämnen i årskurs 5. Inspektörerna kan därför inte värdera resultatet av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. För att skolan skall kunna ta ställning till vilka åtgärder som skall vidtas för att eleverna skall utvecklas i riktning mot nationella mål i samtliga kursplanämnen avseende årskurs 5 bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten.

Inspektörerna konstaterade att målen för undervisningen inte är kända av eleverna och att det därför är svårt för dem att se vad mål i läroplanen och kursplaner har för egentlig betydelse för undervisningen. De får snarare veta och planera vad de skall göra än vad de skall lära sig och vilka kunskapskvaliteter de skall sträva efter. Inspektörerna bedömer därför att elevernas kännedom om utbildningsmålen bör förbättras.

Kommunens kravnivåer omfattar enligt inspektörernas mening inte de kunskapskvaliteter som läroplanens och de nationella kursplanernas strävansmål ger uttryck för. Skolans lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna ger heller inte uttryck för dessa varför inspektörerna bedömer att skolan fortsatt bör ta hänsyn till de strävansmål som fastställs i läroplanen och i de nationella kursplanerna för att ge eleverna förutsättningar att utveckla alla dessa olika kunskapskvaliteter. Det är i det sammanhanget angeläget att skolan reflekterar över och jämför dessa två typer av mål för att se samband mellan hur de är skrivna och vilken funktion de har. Strävansmålen skall utgöra det främsta underlaget för planeringen av undervisningen. I mål att sträva mot används begrepp som

utveckla, fördjupa, tillägna sig, bli förtrogen med för att tydliggöra att detta är utvecklingsmål som inte har någon gräns. I mål att uppnå beskrivs vad eleverna skall kunna och uttrycker därmed en kunskapsnivå som alla elever skall nå. Denna skillnad framgår inte klart i vare sig de kommungemensamma kravnivåerna eller i skolans egna måldokument.

### **Resultatet av arbetet med normer och värden**

De elever inspektörerna samtalade med uppgav att de är trygga och att de trivs, något som också bekräftades av de intervjuade föräldrarna. Eleverna känner väl till skolans regler och de har möjlighet att påverka dessa.

Inspektionen har också visat att eleverna har förmåga att arbeta i demokratiska arbetsformer och att de tillika utvecklar förståelse för demokratins principer, vilket också överensstämmer med läroplanens krav. Men läroplanen fastslår också att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Skolan skall enligt läroplanen sträva efter att varje elev utövar ett allt större inflytande över sin utbildning. Inspektörerna kan konstatera att eleverna visserligen upplever att de har inflytande över såväl innehåll som arbetssätt genom "eget arbete" då de kan välja ordningsföljd mellan en rad av läraren givna moment och vartefter markera i ett schema till dess att samtliga moment är genomförda. Men med hänsyn taget till att eleverna inte har någon kännedom om målen för utbildningen menar inspektörerna att detta inflytande och ansvar begränsas till val av ordningsföljd av anvisade uppgifterna. Inspektörerna bedömer därför att elevernas inflytande över undervisningens utformning och innehåll bör förbättras.

### **Sammanfattning**

Med förbehåll för att enbart nationella proven år 2005 i ämnena svenska, engelska och matematik ligger till grund för bedömningen av elevernas kunskapsutveckling bedömer inspektörerna att Skepptuna skola når goda resultat avseende kunskaper, normer och värden. För att skolan skall kunna ta ställning till vilka åtgärder som skall vidtas för att eleverna skall utvecklas i riktning mot nationella mål bör skolan förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga kursplaneämnen för årskurs 5. Inspektörerna bedömer också att skolan fortsatt bör ta hänsyn till de strävansmål som fastställs i läroplanen och i de nationella kursplanerna för att ge eleverna förutsättningar att utveckla sådana kunskapskvaliteter. Elevernas kännedom om utbildningsmålen i samtliga kursplaneämnen bör förbättras liksom deras inflytande över undervisningens utformning och innehåll.

## **Bedömning av verksamheten**

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

### **Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet**

I föregående avsnitt bedöms att elevernas inflytande och ansvar över undervisningens utformning och innehåll bör förbättras. Inspektörerna bedömer mot bakgrund av detta att skolan bör utveckla sitt arbetssätt för att successivt ge eleverna ett allt större inflytande och ansvar över undervisningens utformning och innehåll.

Inspektörerna har också inspekterat skolans övriga värdegrundsarbete, inklusive arbetet mot kränkande behandling, liksom former för samverkan med föräldrar. Inspektörerna har bedömt att arbetet är av god kvalitet utan att ge vidare kommentarer i denna rapport. Inspektörerna vill dock påpeka att skolan från den 1 april 2006 skall ha en likabehandlingsplan (se lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, SFS 2006:67).

### **Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen**

För genomförande av de fastställda målen för utbildningen skall det enligt författningarna finnas en arbetsplan. Arbetsplanen för Skepptuna skola beskriver hur skolplanens målområden skall förverkligas. Dessutom innehåller den en ansvarsfördelning mellan rektorn och olika personalgrupper samt program för att förebygga kränkande behandling.

Läroplanens och kursplanernas mål samt de enskilda elevernas behov och förutsättningar skall ligga till grund för hur skolan utformar undervisningen. Skepptuna skola använder de kommungemensamma kravnivåerna för planering av undervisningen samt för uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling. Dessutom har skolan utarbetat lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna något som behandlas i föregående avsnitt. Inspektörerna konstaterar dock att de lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna inte är kända av samtliga lärare. Likaså visar inspektionen att lärarna inte är eniga om vilka styrdokument, utöver kommunens kravnivåer, som används för planering av undervisningen och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Inspektörerna vill i detta sammanhang uppmärksamma skolan på att både nationella kursplaner och läroplanen måste samverka vid planering och genomförande av undervisningen då de nationella kursplanerna inte anger hur undervisningen ska bedrivas, något som däremot i större utsträckning fastställs i läroplanen. De värden som slås fast i läroplanen är en viktig grund för val av arbetssätt.

Lärarna vid Skepptuna skola är organiserad i ett arbetslag. Verksamhetsledaren för detta arbetslag ingår tillsammans med rektorn och verksamhetsledaren för förskolan i en ledningsgrupp. Undervisning bedrivs i åldershomogena grupper i förskoleklass samt och årskurserna 5 och 6, medan årskurserna 1-2 respektive 3-4 bedrivs i åldersblandade grupper. Utgångspunkten för detta organiserande av undervisningen är befintligt elevunderlag i de olika årskurserna.

Lärarna planerar verksamheten och ett par av grupperna arbetar utifrån ett veckoschema. Enligt de elever inspektörerna samtalade med är de inte delaktiga i denna planering och de har heller ingen individuell planering utan det individuella arbetet går ut på att eleverna skall arbeta med de av läraren planerade momenten under schemalagt ”enskilt arbete”.

Med ovanstående som bakgrund bedömer inspektörerna att skolan bör analysera huruvida läroplanens och kursplanernas mål ligger till grund för hur undervisningen utformas. Inspektörerna bedömer också att skolan bör förtydliga för eleverna vilka mål som skall användas som underlag för såväl planering som

utvärdering av lärandet. Enligt inspektörernas mening är kännedom om dessa en förutsättning för att vara delaktig i och kunna ta ansvar för det egna lärandet.

### **Individanpassning, individuell studieplanering och stöd**

Sedan en tid har skolan en specialpedagog som för närvarande kartlägger om organisationen, arbetssättet och arbetsformerna främjar samtliga elevers utveckling. Skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd, bland annat används olika diagnostiska material och de kommungemensamma kravnivåerna. Åtgärdsprogram upprättas i aktuella fall och enligt skolans skriftliga rutiner skall en pedagogisk kartläggning göras på organisations-, grupp- och individnivå inför upprättandet av ett åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är mål och åtgärder inriktade på vad eleven med stöd av läraren och föräldrar skall åstadkomma. Det framgår dock inte om de fastställda målen och stödinsatserna formulerats utifrån någon analys av undervisningen och den omgivande miljön. Vare sig mål eller åtgärder är relaterade till nationella utbildningsmål. Åtgärdsprogrammet innehåller dock en plan för uppföljning och utvärdering. Dessutom framgår att elever, föräldrar och lärare varit delaktiga i framtagandet av programmet och alla dessa undertecknar detsamma. Enligt lärarna får samtliga elever sina behov av särskilt stöd tillgodosett.

Inspektörerna bedömer att skolan har rutiner för att upptäcka elevers behov av särskilt stöd. Däremot kan arbetet med att upprätta åtgärdsprogram förbättras så att stödinsatserna tydligt utgår från en analys av elevens förutsättningar för lärande, av undervisningen samt av den omgivande miljön. Inspektörerna vill därför betona vikten av att nuvarande specialpedagog ges förutsättningar att genomföra den påbörjade kartläggningen som omnämns ovan.

### **Utvärdering av lärandet och bedömning**

Varje elevs utveckling följs upp av rektor och lärare en gång i månaden. Denna uppföljning tillsammans med de kommungemensamma kravnivåerna utgör underlag för det utvecklingssamtal som genomförs terminsvis. Föräldrarna är väl införstådda med rutinerna kring utvecklingssamtalet och de uppgav att skolan aktivt använder de kommungemensamma kravnivåerna men var osäkra på hur dessa skall relateras till nationella utbildningsmål. Som tidigare framgår i denna rapport har inte eleverna någon kännedom om de nationella målen och enligt deras uppfattning får de i utvecklingssamtalet veta vad man gjort, vad man skall göra och hur man allmänt skött sig. Eleverna är enligt dem själva i olika utsträckning delaktiga i kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar, men när så sker får de snarare beskriva hur de tycker sig ha klarat av och hunnit utföra angivna uppgifter än att värdera sitt lärande i relation till utbildningsmålen. Skolan har ännu inte upprättat individuella utvecklingsplaner för samtliga elever.

Inspektörerna bedömer mot bakgrund av detta att innehållet i utvecklingssamtalen tydligare bör utgå från såväl läroplanens som kursplanernas mål. Eleverna bör dessutom göras delaktiga i kontinuerlig uppföljning och utvärdering av den egna utvecklingen. Skolan bör också enligt inspektörernas bedömning förbättra sin systematiska uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling med utgångspunkt i de nationella utbildningsmålen. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på den ändring i grundskoleförordningen som trädde i kraft den 1 januari 2006, vilket innebär att det numera ställs krav på att skolan upprättar en individuell utvecklingsplan för varje elev.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

I förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet i dess lydelse före den 15 augusti 2005 fastställdes att en skriftlig kvalitetsredovisning årligen skall upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten och att denna skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser om målen inte har uppnåtts.

Skepptuna skola har en kvalitetsredovisning för år 2004 som följer de fyra målområden som fastställts i kommunens skolplan för motsvarande period. Kvalitetsredovisningen redovisar skolans mål, åtgärder, resultat och däribland resultatet av nationella provet år 2004. Dessutom redovisas åtgärder för utveckling för vart och ett av skolplanens målområden. Dessa utvecklingsområden återfinns dock inte konsekvent i arbetsplanen för läsåret 2005/06. Inspektionen har också visat att det fortlöpande pågår utvecklingsarbeten för att förbättra elevernas resultat, men att detta arbete eller utvärderingar av dessa inte dokumenteras i vare sig den lokala arbetsplanen eller kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer därför att skolan har ett kvalitetsarbete men att detta bör utföras mer systematiskt. Kvalitetsredovisningens utformning i enlighet med den kommungemensamma modellen bedöms i kommunrapporten, men skolan bör enligt inspektörernas bedömning förbättra kvalitetsredovisningen så att den främjar skolans kvalitetsarbete och därigenom bidrar till att förverkliga utbildningens nationella mål.

### **Ledning och intern kommunikation**

Av inspektionen framgår att ansvarsfördelningen inom skolledningen är tydlig. Inspektionen har dessutom visat att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att hon tar ett övergripande ansvar för den pedagogiska och administrativa utvecklingen. Inspektörerna bedömer därför att skolans ledning som helhet fungerar väl, men mot bakgrund av de förbättringsbehov som påtalas i denna rapport bör rektorn ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera arbetet och låta resultaten ligga till grund för beslut om åtgärder för utveckling i riktning mot de nationella målen för utbildningen.

### **Sammanfattning**

Inspektörerna bedömer att såväl värdegrundsarbetet som den pedagogiska verksamheten är av godtagbar kvalitet. Inspektörerna bedömer dock att skolan bör utveckla sitt arbetssätt för att successivt ge eleverna ett allt större inflytande och ansvar över undervisningens utformning och innehåll.

Dessutom bör skolan analysera huruvida läroplanens och kursplanernas mål ligger till grund för hur undervisningen utformas. Skolan bör också förtydliga för eleverna vilka mål som skall användas som underlag för såväl planering som utvärdering av lärandet. Eleverna bör göras delaktiga i kontinuerlig uppföljning och utvärdering av den egna utvecklingen.

Vidare bör innehållet i utvecklingssamtalen tydligare utgå från såväl läroplanens som kursplanernas mål. Skolan bör också förbättra sin systematiska uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling med utgångspunkt i de nationella utbildningsmålen.

Skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt och kvalitetsredovisningens bör förbättras så att den främjar skolans kvalitetsarbete och därigenom bidrar till att förverkliga utbildningens nationella mål.

Rektorn bör ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera arbetet och låta resultaten ligga till grund för beslut om åtgärder för utveckling i riktning mot målen för utbildningen.

### Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

#### Tillgång till utbildning och information om utbildning

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen och skall till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. I Sigtuna kommun har rektor delegation på beslut om elevens val. Elevens val innebär enligt rektorn schemalagt "eget arbete". Eleverna är dock inte införstådda med att detta moment utgör elevens val utan ser det som ett tillfälle att genomföra anvisade uppgifter. Inspektörerna bedömer därför att skolan för samtliga elever bör tydliggöra vad elevens val innebär och består av.

Inspektörerna har också granskat tillgången till utbildning såsom modersmålsundervisning, svenska som andraspråk och språkval. Vidare har informationen till elever och vårdnadshavare samt eventuella kostnader i verksamheten bedömts. Inspektörerna har bedömt att tillgången till utbildning och informationen är god, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

#### Personal

Inspektörerna har granskat tillgången till lärare med pedagogisk högskoleutbildning samt om de undervisande lärarna har ämnesutbildning för det ämne/de ämnen de undervisar i. Även skolledningens utbildning, sakkunskap och erfarenhet samt om skolan har tillgång till lärare med speciell kompetens som exempelvis speciallärare har bedömts. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna har bedömt att tillgången inom dessa områden är god, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

#### Materiella resurser

Inspektörerna har granskat resurser såsom böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokalerna. Inspektörerna har bedömt att de materiella resurserna gör det möjligt att genomföra utbildningen, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

**Sammanfattning**

Inspektörerna bedömer att förutsättningarna för utbildning är goda vid Skepptuna skola. Skolan bör dock tydliggöra för samtliga elever vad elevens val innebär och består av.

|            |           |
|------------|-----------|
| Datum      | Ort       |
| 2006-06-20 | Stockholm |

Eva Hederström  
Susanna Åhgren